

“ ”

Kirol honen zailtasunari, aurreiritziak batzen zaizkio

Eneko Lambea, gimnasta

Tapizaren gainean ez ezik, bertatik kanpo ere akrobazia ugari egin behar izan du Eneko Lambeak, gizartean indarrean dauden estereotipoei iskin egin eta bere buruarekiko fidela izateko. Gimnastika erritmikoa du pasio, eta Euskal Herrian maila nagusian dabilen lau gizonetako bat da. Umea zela maitemindu zen kirol horretaz, eta iaz Espainiako Txapeldun bihurtu zen, 16 urterekin. “Oso kirol sakrifikatua” da, eta aurreiritziek are gehiago malkartu diote bidea. Izan ere, emakumeen kiroltzat jotzen da beti gimnastika erritmikoa. Lambeak garbi du: “Kirolek ez dute generorik; gizartearen begiradan dago arazoa”.

Bi urterekin hasi omen zinen saltoka eta zilipurdika. Ia jaiotzetik zara gimnasta.

Bai, nire bizitza eta gimnastika erritmikoa betidanik egon dira lotuta. Banaezinak direla esan daiteke. Ia aldi berean hasi nintzen oinez eta ariketak egiten: lehen pausoak eman, eta berehala zilipurdi bat egin nuen. Nire bizitza ez dut gimnastikarik gabe gogoratzen. Arreba gimnasta zen, eta hark egiten zuena kopiatu nahi izaten nuen. Jabetu nintzen oso gustuko nuela. Leioako Sakoneta klubean ziharduen arrebak, eta bertan hasi nintzen ni ere.

Zerk erakarri zintuen hainbeste?

Sormenak garrantzi handia du, ez da batere errepikakorra. Aldiro gauza berriak asmatzeko aukera duzu, eta hori ikaragarri gustatzen zait. Bestalde, koordinazio handia behar duzu, akrobaziak eta bestelako mugimenduak egiteko. Horretaz aparte, balio oso garrantzitsuak eman dizkit gimnastika erritmikoak; hala nola, diziplina. Eta barruan dudana askatzeko ere balio dit. Izatez ez naiz oso pertsona irekia, baina tapizean nagoeanean, gai naiz sentitzen dudana

azaleratzeko. Libre sentitzen naiz.

Pasio handia duzu, eta talentua ere bai, iaz Espainiako Txapelketa nagusia irabazi zenuen, 16 urterekin. Oso goiz da, ala?

Goiz da, baina egia da gimnastika erritmikoan kirolarien adina askoz ere txikiagoa dela beste kirol batzuetan baino. Agian, mutiletan ez hainbeste; guk gehiago irauten dugu. Baina badira 18 urterekin uzten duten neskak. Malgutasun handia behar duzu, eta zahartzen zaren heinean, zurrundu egiten zara. Gainera, kirol oso sakrifikatua da gurea: ordu asko pasatzen ditugu entrenatzen, eta batzuetan pasioa agortu egiten da.

Zenbat entrenamendu izaten duzu astero, eta zer iraupen izaten du entrenamendu bakoitzak?

Normalean, astero bospasei egunez entrenatzen dut, eta entrenamenduak hiru eta bost ordu artekoak izaten dira; astean, 21 ordu inguru. Nahikotxo da, egia esan. Alde batetik, malgutasun ariketak egiten ditugu, eta bestetik, ariketa espezifikoak, tresna ezberdinekin: pilotarekin, zintarekin... Tresne-

kin igarotzen dugu denbora gehien. Horretaz aparte, lesioen prebentzioari ere garrantzi handia ematen diot, eta asteen pare bat ordu eskaintzen dizkiot alor horri. Hori gimnasioan egin ohi dut. Orkatilek eta belaunek asko sufritzen dute, eta komenigarria da artikulazio horiek sendotzea, lesioak izateko arriskua gutxitzeko.

Hortaz, dedikazio handia eskatzen duen kirola da. Eta tamalez, zuretzat bidea are zailagoa izan da, gizonezkoa izate hutsagatik.

Bai, mutilok beste oztopo bat gainditu behar dugu: aurreiritzi eta estereotipoa. Kirolaren zailtasunari, gizartearen presioa batzen zaio. Nik nahiko ondo bizi izan dut. Esan bezala, oso goiz hasi nintzen, eta horren txikia izanda, ez nintzen gauza gehienetaz jabetzen. Gurasoek eta arrebak hesi edo ezkutu moduko bat eratu zuten, jendearen mespretxua ez

“ ”

Ez naiz oso pertsona irekia, baina tapizean nagoenean, libre sentitzen naiz barruan dudana azaleratzeko

iristeko. Orain, helduagoa naizenez, eta kirol honetan urte asko daramadanez, jendeak ez du horren gaizki ikusten.

Edonola ere, Euskal Herrian zabiltzaten mutil apurren artean, ziur denek sufritu dituzuela, modu batera

edo bestera, gizartearen aurreiritziei aurre egin izanaren ondorioak.

Noski. Uste dut gimnastika artistikoa egiten dugun mutil guztiok pasa dugula gaizki unereren batean. Hasteko, iruzkin mingarriak entzun behar izan ditugu. Eta horretaz aparte, kirolaren barruan, alde handia dago nesken eta mutilen artean: adibidez, neskek badituzte guk lehiatu ezin ditugun zenbait txapelketa. Halakoak nabaritu egiten dira, ezin duzulako izan nahiko zenukeen garapena. Muga batekin egiten duzu topo, eta frustrazio handia senti dezakezu.

Nolako iruzkinez ari zara?

Homosexualitatearekin lotutako asko; kirol hau egiten baduzu, homosexualtzat jotzen zaituzte zuzenean. Ez du inongo zentzurik, baina halako estereotipoak oso errotuta daude gizartearen. Balletarekin ere antzeko zerbait gertatzen da. Egoerak hobera egin du,

baina ez behar bezainbeste. Duela hamarkada batzuk baino hobeto egon arren, ezin dugu esan primeran gaude nik. Mutil bat orain hasiko balitz gimnastika erritmikoa egiten, oraindik nabaritu egingo luke jendearen erdeinua. Agian, ez modu horren zuzenean, baina sentituko luke.

Zure gurasoek nola bizi izan dute hori guztia?

Ahal izan duten naturaltasunik handienarekin. Nire aita futbol entrenatzailea da, baina sekula ez nau futboleantzerara behartu. Kontrara, askatasun osoa eman dit zoriontsu sentiarazten ninduen hori egiteko.

Hortik abiatuta, guztiok batu egin gara, egoeraren kontra borroka egiteko. Familiaren eta lagunaren sostengua funtsezkoa izan da. Inguruko babesik gabe, ia ezinezkoa da amore ez ematea. Kluba alboan izatea ere oso garrantzitsua da, kirolaren barruan eman daitzekkeen injustizien aurrean. Adibidez, txapelketa batean ez badizute parte hartzen uzten, klubak lagundu egingo zaitu, eta borroka egingo du zure alde.

“ ”

Edertasunarekin lotzen da gimnastika artistikoa, eta gizonok, ustez, gauza fisikoak egin behar ditugu

Baztertua sentitu zara kirolaz haragoko esparruetan?

Eskolan bai, adibidez. Baina horrek ez ninduen gehiegi mindu: baztertzen nauena ez da nire laguna, eta kito. Berez nirekin egon nahi duten pertsonengana hurbildu naiz. Ikaskideekin nuen harremana eskola barrukoa zen baka-rrik, eta hori garbi izateak asko lagundu dit. Bestela, majo sufrituko nuen.

Aitzindari zarela sentitzeak ere indar handia emango dizu ekinean jarraitzeko.

Noski. Adibidez, elkarrizketak ez zaizkit gehiegi gustatzen, baina badakit gizonen gimnastika erritmikoak komunikabideetan presentzia badu, errazagoa izango dela jende berria erakartzea, eta gure atzetik datozen mutilek bide samurragoa izatea. Ederra da bidea urratzen ari naizela sentitzea.

Talde mistoetan lehiatzeko aukera izan zen iazko Espainiako Txapelketan. Aurrerapausotzat jotzen duzu?

Oso urrats garrantzitsua izan zen. Hori da berdintasuna lortzeko bidea. Orain arte, guk bakarka baino ezin genuen lehiatu, neskek bakarkako txapelketa, taldekakoa eta kopa zituzten bitartean. Espainiako Estatu mailan, norabide egokian goaz. Eta are hobeto gaude Euskal Herrian, urte asko baitaramagu gizonezko emakumezkoekin batera lehiatzen. Nire ustez, oso aberasgarria da elkarren aurka aritzea, eta zentzuzkoa ere bai: lan indibiduala da, eta hobekien egiten due-

nak irabazten du. Horrez gain, Euskadiko Txapelketan aspalditik dago talde mistoak osatzeko aukera. Zorte handia dudala sentitzen dut. Toki egokian jaio nintzen!

Etorkizunera begira, zer litzateke hobe, gimnasta guztiak batera aritzea, kategoria bakarrean, ala gizonetzkoen kategoria indartzea?

Bi bideak daude ongi, nire ustez. Funtsa, niretzat, arauak berdinak izatea da. Adibidez, Japonian gimnastika erritmiko maskulinoa dute, baina beste arau batzuekin. Kirol ezberdin bat da. Hori ez da bide egokia, inondik inora. Gizonok soilik elkarren kontra lehiatzen badugu, baina emakumeen arau berdinekin, ez dago arazorik. Kirolaren esentziari eustea da kontua.

Hurrengo urratsa, nazioartean lehiatzeko aukera gehiago izatea izango litzateke, ezta?

Hala da. Egoera askoz ere txarragoa da beste herrialde batzuetan; ia ez dago mutilik, eta dauden apurrek baldintza petraletan dihardute. Kirola hedatzea lortu behar dugu, geroz eta gizonetzko gimnasta gehiago egon dadin, eta ildo horretatik jarraituta, noizbait Europako eta Munduko txapelketetan aritzeko aukera izan dezagun. Amets goren, noski, Olinpiar Jokoetan parte hartzea izango litzateke. Behin izan nuen aukera nazioartean lehiatzeko, Amsterdamen, ofiziala ez zen txapelketa batean. Bigarren geratu nintzen, baina emaitzaz harago, esperientzia ederra izan zen niretzat. Kanpoan jarduteak asko aberasten zaitu, gimnasta berriak eta estilo ezberdinak ezagutzen baitituzu. Tamalez, txapelketa hura salbuespen hutsa izan zen, eta asko dago egiteko ildo horretan.

Egoera zergatik da hobea Espainiako Estatuan Europako gainontzeko herrialdeetan baino?

Ekialdeko herrialdeak dira boteretsuenak gimnastikan: Errusia, Bulgaria, Ukraina, Bielorrusia... Ordea, ikuspegi nahiko kontserbatzailea dute, eta ez dute begi onez ikusten gizonetzko gimnastika erritmikoa egitea. Ez dakit den emakumeen kiroltzat dutelako, baina ez dute nahi. Ulergaitza da. Espainian, aldiz, gizonetzko beti indar handia egin dute kirol

hau ahalik eta normaltasun handienarekin egiteko, eta egungo egoera urte luzez egindako borrokaren isla da. Gimnastek beraiek egin behar dute bultzatzea, federazioek pausoak eman ditzaten.

Zergatik uste da emakumezkoen kirola dela? Menturaz, oso estetiko delako?

Edertasunarekin lotzen da gimnastika artistikoa, eta gizonok, ustez, gauza fisikoagoak egin behar ditugu. Nire ustez, kirolek ez dute generorik; kirol bakoitzari gizarateak jartzen dio generoa, ez kirolak berak. Hau da, gizaratearen begiradan dago arazoa. Lanketa handia egin behar da zentzu horretan. Telebistak eta sare sozialek eragin handia dute gizaratean, eta jendeak ikusten badu normala dela gizonetzkoek gurea bezalako kirolak egitea, errazagoa izango da trabak gutxitu eta jende gehiago erakartzea.

Nazioarteko Olinpiar Batzordearen asmoa da 2024rako kirol guztiak parekideak izatea. Posible ikusten duzu hori gimnastika erritmikoaren kasuan?

Ez dut uste 2024an halakorik gertatuko denik. Akaso 2028an, baina orduko ni helduegia izango naiz gimnastika erritmikoa egiteko. Orain 17 urte ditut, eta ez dakit noiz arte ariko naizen. Oso zaila da maila honetan urte askoan aritzea, eta 2028ra iristea ia ezinezkoa izango litzateke. Hortaz, ez dut uste sekula aukera hori izango dudarik. Baina egia esan, berdin zait: niretzat, aski da egunen batean mutil bat Olinpiar Jokoetan gimnastika erritmikoa egiten ikustea. Ametsa betetzat emango nuke. ●

Matematika txapeldun

Billy Elliotekin alderatu izan dute, baina alde sinbolikotik harago, Lambeak ez du uste antzik dutenik. "Nire istorio pertsonala oso ezberdina da". Kirolek kanpo, robotika da haren zaletasun nagusia, eta ikasketak ildo horretatik bideratu nahiko lituzke.

"Elektronikarekin lotura duen ingenieritzaren bat ikasiko dut". Ikasketak kirolarekin bateratzen saiatuko da, beti ere garbi izanda gimnastika "hobby bat" dela soilik. Pilotarekin, zintarekin, sokarekin edo uztaiarekin bezain ongi moldatzen da zenbakiekin. Euskadiko matematika txapelketa irabazi zuen behin. "Prestatu gabe joan nintzen. Berezkoa dut erraztasuna".